

Mercier biborosnál

Malines, augusztus hó
(A Magyarorság tudósítójától)

Amikor nevét kiejtik, felragyog a belgák szeme s vallás- és pártkülönbség nélkül büszkén teszik hozzá: „Notre Cardinal”. Kétségtelen is, hogy az ország egész szellemi életének s szűk határain túl sugárzó filozófiai hírnevének ő a forrása. Amint a kritériológia, metafizika, pszichológia testes volumenjei elméje élet és rendszert alkotó erejét, úgy lekipásztori művei kedélye gazdagságát, a Louvaini egyetem átszervezése, a *Revue Néo-scolastique* megalapítása pedig a gyakorlati élet szükségletei iránt való helyes érzékét bizonyítják. Ha a különböző irányú képességek eme ritka harmóniáján kívül még az emberekre, mozgalmakra gyakorolt megtermékenyítő hatását is kiemeljük, akkor úgy hisszük, hogy helyes fogalomalkotás céljából Mercier biborost csak Leibnizhez vagy Goethehez hasonlíthatjuk.

— Tudja, hogy kerültem én a középkori filozófiatörténet tanulmányozásához? — kérdezte tőlem egy ízben Wulf professzor, a Louvaini egyetem nagyírú tanára. — Egyszer előadás után hazakisértem a biborost, akkori Louvaini tanáromat, aki így szólt hozzám:

— Minálunk senki sem foglalkozik középkori filozófiával, a németek lasan kisajátítják ezt a tudományt. Vajjon önnek nem volna kedve a skolasztika tanulmányozásához?

— Látja, — fejezi be Wulf — e szó döntött az életemről, medievistává lettem. S a biboros így járta be a világot, embereket egy szavával boldogítva és talpra segítve.

Epp ezért az iránta érzett tiszteletnél csak a szeretet nagyobb, amellyel őt tanítványai és azok tanítványai, egyszerűen hívei, barátai körülveszik. Az emberek örömlében, bajukban úgy járnak át Malinesba, mintha az édesatyjukhoz mennének. Mercier hatalmas silhouetteje mintegy egész Louvainre és ezzel együtt az egész belgiumi katolikus kultúrára ráborul.

Mi magyarok különös hálaóra vagyunk kötelezve a belga biboros iránt, mivel ő az elnöke annak a gyermekmentő akciónak, amelynek segítségével idáig körülbelül hétezer magyar gyermek talált üdülést és otthon Belgiumban.

Forró nyári délután volt, amikor Louvainból Malinesbe érkeztem. Aznap éppen szombat lévén, harangjáték-koncert volt a székesegyház tornyában. Ilyenkor az emberek véges-végig ülnek a keskeny utcákon s úgy hallgatják az ünnepi harangzúgást. (Még a kocsik, villamosok is állnak, hogy az áhítatos figyelmet ne zavarja semmi.) A mellék utcákon lopva sietek az *Archeveché* felé.

Hatalmas, de egyszerű, kerttel sem övezett zöldszalus kastélyban lakik a biboros. Erkezésemkor a titkár aggodalmaskodva mondja:

— Alighanem sokáig kell várni. Öminenciája momentán el van foglalva.

Azonban annyi időm sincs a beszűrődő carillonra figyelni, mint amennyi alatt Pesten egy segéd-fogalmazó elé juthatnék és a titkár már vezet is a biboros elé. Több szalonon, várószobán haladunk át, amíg végre egy világosszínű terem mélyén megpillantom Mercier biborost. Magas termet, hófehér haj, mélyrelátó szelid szemek és az érintkezésben akkora egyszerűség, hogy igazán nem rajta mulik, ha ez ember egy percre sem tudja elfeledni, hogy a katolikus egyházfejedelmek egyik legnagyobbika előtt áll.

Mivel a biboros tudja, hogy a filozófia tanulmányozása végett jöttem Belgiumba, először is azt tudakolja, hogy megkaptam-e, amit kerestem s meglegedetten távozom-e. Hazudnom kellene, ha nem mel akarnék felelni, én tehát a meglegedettségemet nem titkolom. A biboros most kedvesen kikérdez tanulmányaimról, melyik tanárnál milyen órákat hallgattam. Minden névnel van megjegyezni valója, s minden megjegyzése bizonyítja, mennyire bent él még ma is az általa alapított egyetem gondolatvilágában.

Aztán — tovább haladva a tárgyalás természetes fonalán — az iránt érdeklődik, hogy nálunk milyen irányú és mérvű a filozófiai tanítás s általában milyenek az itteni műveltségi viszonyok. Iparokodom úgy felelni, hogy válaszból a magyarságnak a tudományok iránti fogékonyságán kívül a biboros a Trianon okozta kulturális katasztrófánkat is megértse.

Érdeklődve hallgatja szavaimat. Azután elgondolkozva mondja:

— Igen, akik jártak Magyarországon (az egyetemnek egy Mercierhez igen közelálló professzora volt pár éve Budapesten), mind azt mondják, igen műveltek és fogékonnyak a magyarok. Igaz-e, hogy majdnem mindenki beszél németül vagy franciául — kérdi mosolyogva, — majd udvariasan maga folytatja tovább:

— Különbözik nálunk levő magyar gyermekeknél is ugyanezt tapasztaljuk. Pár hónap után már értenek flamandul s így a nyelv utján még inkább összeforrnak nevelőszüleikkel. Egypárszor magam is áldoztattam néhányat közülök, de mondhatom, igaz örömszolgálat, valahányszor alkalman van foglalkozni velük.

Amikor ezt mondja, a biboros arcát, tekintetét jóságos melegség futja át és én ugyan mi mást tehetnék is? — mély hálával köszönöm meg mindazt, amit kis honfitársaimért tett.

— Oh semmi, semmi — hártja el öminenciája a köszönetemet — sokkal jobban szeretem e szegény kisgyermeket, hogysem érdemem lehetne abban, amit értük tettem. Különbözik milyenek most a gazdasági viszonyok önöknél? Remélem, már javulóban vannak?

Erre a kérdésre olyan érzésem támad, mintha a szép fehér terem elhomályosulna s én ebbe a homályba hullatnám panaszom: a megszállt területeken szenvednek a magyarok, a csonkaország a menekülteknek kenyeret adni nem tud, a középosztály részint A, részint B-listán nyomorog és a pénztelenség okozta vállalkozásihiányban a munkásság megélhetése több mint bizonytalan.

A biboros figyelemmel hallgat. Bár a gondolatait eltalálni nem tudom, látom, hogy a szemeiben részvét csillog.

— Szegény, szegény ország, — mondja végre lassan. — Imádkozni fogok érte s ha lehet, a gyermekakciót jövőre még jobban kiépítjük.

Az ajtóban feltűnik a kanonk-titkár markáns arca. Valami sürgős üzenetet hoz s így távozása után a több mint husz percig tartó audencia csakhamar véget ér. Bucsuzásnál a biboros megáld s így szól hozzám:

— Kérem, ne feledje el Csernoch öminenciájának megkülönböztetett tiszteletem s nagyrabecsülésem kifejezését átadni. A legutóbbi konklavé alkalmával volt szerencsém találkozni vele. Azóta nem láttam, de remélem, jól van öminenciája! Kérem neki üdvözlőmet átadni.

Amíg a lépcsőházba vezető két szobán áthaladok, Mercier biboros ott marad a fogadóterem ajtajában s atyailag mosolyog. Az utolsó küszöbnél még egyszer mélyen meghajolok. A legbelső ajtó erre becsukódik s én csakhamar kint vagyok a nyári verőfényben.

Kint a harangtoronyból diadalmasan árad le a flamand himnusz, amelynek hangjai mellett én abban a biztos tudatban sietek az állomás felé, hogy az elmúlt fél órában Európa egyik vezető szellemével beszélgettem.

Techert Margit dr.

Bulyovszky-utcai
leánynevelő-intézet és internátus
a villanegyedben, szabádon álló villában. Bentlakó, felbentlakó és bejáró növendékek részére
Legelsősorú továbbképzés,
idegen nyelvek, Iparművészet, varrás. —
Elemi, polgári, gimnáziumi oktatás a legkiválóbb tanerőktől.
Elsősorú ellátás,
torna, sportok. Morsókolt díjak. Beiratkozás naponta 3-5-ig. Prospektust küld.
Dr. Förstner Gyuláné
Igazgatónő
Budapest, VI, Bulyovszky u. 10
Telefón: 171-93